

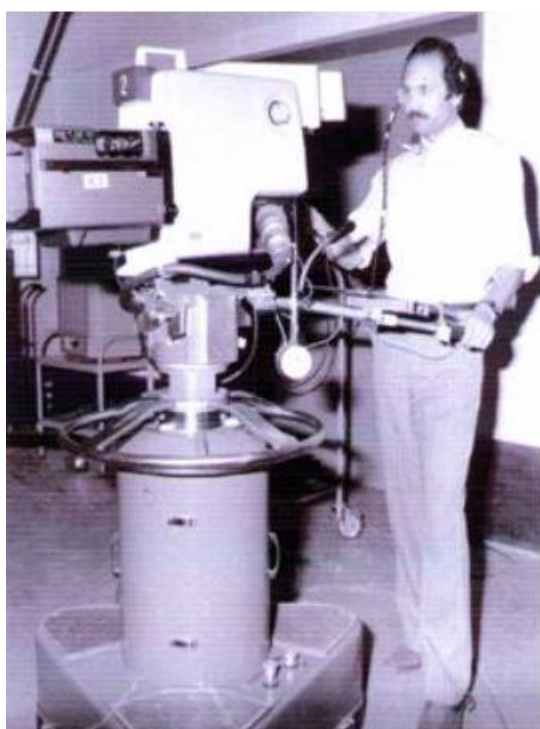
۲۷/۱۱/۲۰۱۱

سمیرا بارکزی / بخش: شعراء، نخبگان و هنرمندان

افغانستان

فارانی کی بود و چی کرد

بمناسبت هفتمین سال شهادت داوود فارانی بنیانگذار نطقی مدرن در افغانستان

داوود فارانی، در سال ۱۹۴۲م در کابل چشم به دنیا گشود. خانواده بی که از نظر اقتصادی آن را می توان متوسط الحال تعریف کرد. داوود استعداد بسیار عالی در فرا گرفتن زبان داشت. هنوز در صنف نهم مکتب بود که بخاطر تکلم روان زبان انگلیسی بخشی از نشرات انگلیسی آریانا افغان هوایی شرکت را بعد از امتحان، به بعهدہ گرفت و نشرات آن را تحت نظر آمرین خارجی آن نهاد، به زبان انگلیسی به وجه احسن به پیش میبرد.

داوود فارانی بعد از فراغت از مکتب، چون زبان پشتو و زبان فارسی و انگلیسی را در سطح ادبیات روان می فهمید و از جانب دیگر چون دارای صدای گیرا و زیبایی مکروفونیک بود، بعد از سپری کردن امتحان نطقی منحصیث نطاق در رادیوی کابل پذیرفته شد. او در آن زمان یکی از جوانانی بود که دایم به دنبال نوآوری و در جستجوی ابتکار بود.

با داخل شدن داوود فارانی در رادیوکابل (که بعد ها به رادیو کابل افغانستان تغییر نام کرد) موجی از فضای جدیدی نوآوری و ابتکار فزونی گرفت. از آنجاکه فارانی در کارهایش موفق بود بناً در اوایل مقامات رادیوی وقت لازم دیدند که برای کارهایش زمینه و وسعت بیشتری فراهم آورده، تا خوبتر بکارهای هنری رسیدگی نماید. داوود با دوست صمیمی اش رفیق یحیایی هر دو با پشتکار به ریاست رادیوی وقت پیشنهادی را مبنی بر تاسیس شعبه بنام هنر و ادبیات در چوکات رادیو تقدیم نمودند. این شعبه بدون اطلاع مقامات رسمی در محلی که قبلاً زغال خانه بود توسط محمود فارانی بوجود آمده بود. با پیشنهاد رسمی داوود فارانی و دوستش رفیق یحیایی شعبه نو تاسیس هنر و ادبیات با منظوری مقامات، تحت نظر دوشخص یاد شده رسماً در چارچوب رادیو عرض وجود نمود. اداره مذکور روز بروز پروگرام های تفریحی و تئویری بیشتری را با نوآوری ها در خدمت هموطنان قرار می داد. در همین زمان است که ارزشهای وزین پروگرامهای رادیویی بوسیله این دونفر بیشتر میشد. جوانان مشتاق نطقی متأثر از پروگرامهای هنری آنها به رادیو روی آوردند. پروگرام ها شنیدنی تر شدند و علاقمندان فراوانی را در جامعه پیدا کردند.

داوود فارانی شخص پُرکار و عاشق کارهای هنری بود که بعضی اوقات فرصت رفتن بخانه را نمیداشت و بر خلاف معمول شب ها را در رادیو میخوابید. پروگرام ها به ابتکار وی رونق گرفتند و پیام های رضایت بخش از شنوندگان رادیو بوسیله نامه ها و تلفونها به مقامات رادیو میرسید. از آنجاکه این جوان مطالعات بسیار عمیق و خصوص در بخش ادبیات و هنر داشت و از طریق زبان انگلیسی دروازه های ادبیات و هنر پیشرفته غربی

نیز برویش باز بود و از جانب دیگر داشتن قریحه شعری و قلم توانای ادبی وی در همان آوان جوانی سبب شد که صاحب شهرت بلند آوازه بی گردد.

در آن زمان داستان نویسی مدرن مخصوصا داستان های کوتاه هواخواهانی زیادی داشت. داوود فارانی درین عرصه گام بلندی گذاشت درین رابطه صبورالله سیاهسنگ داستان نویس و منتقد معروف کشور اشاره های دارد که در سطور زیر تقدیم می گردد. داکتر صبورالله سیاهسنگ در باره داوود فارانی می نویسد:

"نوشتن از مرگ یاران، کمتر از نوشیدن زهر نیست. از کجا باید آغازید؟ دوست افزون بر آنکه داستاننویس نوگرا، برنامه پرداز پیروزمند و گوینده خوش آواز بود، نقشهایی نیز در چند نمایشنامه و فلم داشت. او با تهدابگذاری سلسله "داستانهای دنباله دار رادیو" در 1965، پیشبرد برنامه "ترازوی طلایی" و نوآوریهای در گویندگی و کارگردانی فلم، جایگاه ویژه یی در گستره هنر و ادبیات دهه های شصت و هفتاد یافت. BBC داود فارانی نویسنده را نخست "شاعر" خوانده است و به دنبال آن "از متقدمان شعر نو". اگر شاعر بودن این دوست از دست رفته را به پاس برخی از سروده سیاسی و نه چندان برازنده سی و چند سال پیشش بپذیریم، جایگاه برجسته "متقدم" بودنش در این گستره نمیتواند زیر پرسش نرود. داود را میتوان از پیشگامان داستان نو و آگاهان گستره ادبیات - به ویژه شعر، شمرده . . ."

داکتر اکرم عثمان یکی از همکاران رادیویی داوود فارانی درین مورد وی چنین می نویسد:

"داوود فارانی در سخنرانی و اجرای برنامه های معتبر، شهره شهر شد...."

داوود مطالب و پروگرام ها را نه به سطح افغانی بل در سطح بلند و بین المللی با مراعات موازین مکاتب ادبی جهانی تهیه و ترتیب مینمود. همچنان جانشین ساختن زبان گفتاری را بجای زبان نوشتاری، دلچسپی شنوندگان را به رادیو بیشتر جلب می کرد. ابتکارات هنری داوود فارانی، سبب رشد و ارتقاء ذوق هنری وادبی شنوندگان رادیو در جامعه گردید.

داوود فارانی سبک نطاقی را به شیوه های بین المللی پیاده می نمود که سبب تشویق تعدادی کثیری از جوانان به هنر نطاقی گردید. جوانانیکه شیوه نطاقی وی را می پسندیدند، صدای داوود فارانی را نیز با تقلید در صدایشان غرض زیبایی حفظ نمودند که تا کنون بعضی از آنان از زیر تاثیر آن صدای گیرا بیرون شده نتوانستند .

داوود فارانی با پروگرام های بسیار جالب هنری در خدمت هموطنانش قرار گرفت که تا کنون دوستدارانش او را ستایش میکنند.

در رادیو افغانستان وقت، کسانی نیز بودند که به کارهای پُر ثمر داوود فارانی رشک می بردند و از روی حسادت ابتکاراتش را می خواستند در اذهان مقامات رادیو تخریب نمایند. از آنجایکه داوود فارانی به این عقیده بود که :

« نباید یک هنرمند یا ادیب در کارش خام باشد که محتاج درخواست به دولت گردد. بل برعکس چنان لیاقت بالا داشته باشد که دولت محتاج در خواست هنر او باشد.» واین نظر را داوود فارانی در عمل پیاده می نمود. چنانکه تشویق شنوندگان رادیو و کارهای والای هنری او در چوکات وزارت مطبوعات آن وقت واز جانب دیگر شهرت

داوود فارانی باعث میشد که دشمنی دشمنان را بی ثمر سازد. اما با آنهم تخریب کاری های مغرضین، کار خود را میکرد و حتی مشکلاتی را نیز در کارهایش به میان آورد.

چرا داوود فارانی چهره برجسته هنری و ادبی کشور به فراموشی سپرده میشود؟:

دلایلی گوناگونی وجود دارد که "باید" داوود فارانی به فراموشی سپرده شود. امروز بر اثر "صادرات استادان" و گروهی که بر گردونه تعیین ارزش ها لم داده اند او ضاع طوری شده است که بعضی ها مجبورند گذشته خود را از نو بسازند و بعضی های دیگر با نگاه های تنگ نظرانه عهد عتیقی خود، فقط جمع خود را که با روابط مشکوک بوجود آمده است تنها و تنها سازماندهنده هنری و فکری تاریخ معاصر افغانستان معرفی می دارند. در چنین وضعی نه تنها داوود فارانی که بسیاری از سازندگان عمارت فرهنگ، فکر و هنر و ادبیات افغانستان قربانی سکوت می گردند. اما اگر داوود فارانی و افراد مثل او با توطئه سکوت مقابل میشوند. باکی ندارد.

زیرا تاریخ نشان داده است که زنان و مردان تاریخساز چندین سال بعد از مرگ شان (البته بکمک خبرگان) دوباره جایگاه تاریخی شانرا دریافت خواهند کرد. داوود فارانی که از فن فصاحت و بلاغت بالا برخوردار بود، ادبیات کلاسیک و جدید را به صورت ژرف نیز می فهمید زمانی که اداره واری تمام روزنامه ها و جراید را در چوکات وزارت مطبوعات کشور تاسیس کردند از یجهد داوود فارانی را در رأس آن قرار مقرر نمودند.

کار نامه های داوود فارانی:

داوود در شعرسرایی*، داستان نویسی، نمایشنامه نویسی، هنرپیشگی درتئاتر و سینما، سناریو نگاری، گارگردانی فلم(ساختن فلم رابعه بلخی که در عین حال تهداب گذاری کاری بود که صنعت سینما نه بسوی ابتذال بالیودی و فردین بازی بلکه در جهت یک سنمای روشنگر حرکت نماید.) و نقد های با ارزش جامعه ساز، دست توانایی داشت. او با ابتکار جالب فلم معروف ساخته اتحاد شوروی بر اساس داستان نویس بزرگ روس آنتوان چخوف را با پیشنهاد وزارت مطبوعات بنام «گلان دیر وزندیدل» به زبان پشتو دبله نمود.

داوود فارانی قرار بود که فلم های دیگری را به زبان فارسی دری و پشتو دبله نماید تا صنعت دبله بتواند بصورت مستقل در کشور عرض وجود نماید و کشور درین عرصه خود کفا گردد. این عمل خوشبختانه گامی بود که یکی از عرصه های نفوذ بیگانگان را محدود میساخت، متأسفانه از طرف دولت ایران با پخش پول فراوان در وزارت مطبوعات کشور آنزمان فلج ساخته شد و بجای آن بهترین فلم های امریکایی دبله شده بوسیله ایرانی ها، مثل آشیل، سقوط امپراطوری روم، السید، برباد رفته و...و... مجانی در اختیار وزارت مطبوعات کشور قرار داده شده و به این وسیله پروژه دابلار در زمینه زبان های فارسی دری و پشتو، بخواست ایران و بی همتی صلاحیتداران وزارت مطبوعات وقت متوقف گردید.

آثار داوود فارانی :

داوود فارانی تحقیقاتی مختلفی در اوضاع اجتماعی افغانستان داشت . بیشترین کار ها و تحقیقاتش بوسیله پروگرامهای وزین رادیوی وقت (که ساخته خودش بود)پخش شده است. پروگرام ترازوی طلایی ، زمزمه های شب هنگام ، پروگرامهای داستانهای دنباله دار رادیویی ، پروگرام مسابقات ذهنی، اخبار کوچک و شنیدنی از جهان بزرگ و تماشایی ، و چندین پروگرام تفریحی دیگر. چند پارچه تلویزیونی روانشاد احمد ظاهر که یگانه یادگار از احمدظاهر در آرشیف رادیو تلویزیون میباشد به پیشنهاد و بوسیله داوود فارانی ثبت و گردانندی شده است.

آثار یاد شده فوق رادیویی داوود فارانی در آرشیف تلویزیون ملی مکمل موجود است. ولی مقامات وزارت اطلاعات و فرهنگ فعلی از باز پخش آن ها (بجز پارچه های احمد ظاهر،)جلو گیری میکنند.

سگنال و موسیقی متن این برنامه را که با سلیقه بلند داوود از میان پارچه های معروف جهانی انتخاب شده بود، تا کنون نیز در سایت ها و تلویزیون ها برای جلب بینندگان استفاده میکنند که به این وسیله خاطرات زیبای رادیوی گذشته را در ذهن هموطنان تداعی مینماید.

کتاب های تحت عنوان "الفبای ژورنالیزم" ، "افغانستان در خون و آتش" و "یادداشت ها" در زمان حیات نگارنده توفیق چاپ یافته است .

از تحقیقات بار ارزش وی "افغانستان در خون و آتش" رساله در باره عصر امانی میباشد. که نکات کمرنگ گذاشته شده دوره امانی را دوباره برجسته ساخته است. این تحقیق با ارزش برای بیداری جامعه بسیار کارا و مؤثر میباشد.

داوود فارانی درین اواخر سناریوی را که میخواست تبدیل بفلم نماید بدخترانه سرنوشت سناریو با مرگ نابهنگام نگارنده در ابهام میماند.

شهادت داوود فارانی:

شهادت نابهنگام داوود فارانی به تاریخ 30 نوامبر سال 2004 در کابل، که در اطاق خوابش مرموزانه بشهادت رسید، ضایعه فرهنگی و ادبی برای جامعه ما میباشد. با این شهادت آثار نشر نشده وی نیز معدوم شده اند.

البته روشن است که مطالب یاد شده بالا از زندگی زنده یاد داوود فارانی مشت نمونه خروار است. در آینده این بحث دوام خواهد داشت.

داوود فارانی از نظر فرهنگیان:

داوود فارانی در کابل وفات یافته ضایعه دردناکی است برای جامعه فرهنگی افغانستان . داوود فارانی، رفیق حیایی، محمود فارانی و خودم تقریباً همزمان کار را در رادیو شروع کردیم و داخل تیم کاری بودیم.

د پانو شمیره: له 4 تر 6

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ

داکتر اکرم عثمان

داوود فارانی متجسس، ساعی، مبتکر که گویی هنر، نبض هستی او را به تپش درآورده بود. او چون داستانی پُر از شور و هیجان که آغاز و انجامش خود اوست در خاطره‌ها و حافظه‌ها باقی خواهد ماند. **خانم لیلی تیموری**

در باره داوود فارانی باید عرض کنم که با سه برادر دیگرش محمود، مسعود، و فاروق، از خدمتگزاران واقعی فرهنگ و ادب کشور هستند. **ضیا قاریزاده**

.... جای شک نیست که فارانی یک شخص هنر پروری بود و خاطرات خوشی در رادیو و تلویزیون افغانستان از وی باقی ماند، که یقیناً نبودن او یک ضایعه بزرگ هنری است. خصوصاً در شرایط فعلی که در افغانستان ما به وجود اشخاص چون او ضرورت شدید داریم. **خانم زهره یوسف داوود**

داوود فارانی دائره المعارف زنده بود که در هر مسئله چیزی برای گفتن داشت، در شعر، در ادب، در موسیقی، در درام، در فلسفه در سیاست و در همه ... **ولی الکوزی**

.... دوست خوب همکار پُرکار، هموطن نازنین را از دست دادیم، اگر داوود فارانی نمیبود امروز ما همین دو آهنگ مرحوم احمد ظاهر «لیلی لیلی جان» و «خدا بود یاریت» را هم در تلویزیون نمیداشتیم. **غوث زلمی**

برای پُر کردن جای روشنفکران مثل داوود، اگر به عمر نوح نیاز نباشد، حداقل به عمر داوود عزیز ضرورت است. **نسیم اسیر**

داوود فارانی انسانی بود نهایت خوب، فعال، مردم دوست، و هنرمند. یک نطق، پرودیوسریاتیه کننده برنامه‌ها، یک انانسر، یک دکلماتور خوب و شخصیت بی نظیر هنری مابود طی سالیان دراز ... **عبدالوهاب مددی**

.... او یک نطق ورزیده، نویسنده توانا در ضمن گرداننده بهترین برنامه‌های بود و در تمام بخشهای رادیو کار میکرد، زحمت می کشید و بی حد موفق بود. داوود در شخصیت و کرکتر خود انسان نهایت مهربان، مؤدب و صریح بود. **استاد خیال**

قدرت ادای سخن و تلفظ مقبول این نمایشگردان چنان است که گویی هر نوع رشته ارتباط تماشاچی را با جهان بیرونی کاملاً قطع کرده است. این سخنگوی جز داوود فارانی کی میتواند باشد؟ **اسرائیل رویا**

داوود فارانی واقعاً مردی بود مثل یک کتابخانه سیار. **ظاهر هویدا**

د پانو شمیره: له 5 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دلپکني د ليکنيزي بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په خير و لولئ

...چیز مسلم است که داوود فارانی در عقاید و اندیشه های خود آدم بسیار روشن نگر و روشن فکر به معنی دقیق کلمه بود

داکتر لطیف ناظمی

داوود فارانی....، انسان با دانش، انانسر بی همتا، هنرمند، شاعر و نویسنده خوبی را متأسفانه از دست دادیم **ستار جفایی**

من دوست خوبی را از دست دادم، افغانستان هنرمندی را و رادیو گوینده بینظیرش را **رحیم جهانی**

داوود از آنجمله روشن فکرای بود که خطر میکرد به مرز های نا شناخته پای می گذاشتداوود از جمله اولین

منتقدین بود که عرصه خالی نقد را در افغانستان پر کرد. **داکتر عزیز گردیزی**

داوود فارانی با پیش کردن کتابی بنام یادداشتها بار دیگر توانمندی هایش را در بازتاباندن آشکار راز های مگو به

نمایش گذاشت **دکتر صبور الله سیاه سنگ**

*: بخش شعسرایی را خود فارانی نخواست تا یگانه عرصه کارش باشد. با اینکه توانایی زیاد را در شعسرایی داشت. این رمز بعد ها در فصل کتاب بنام "یادداشتها" که او خودش برون داد، روشن شد.